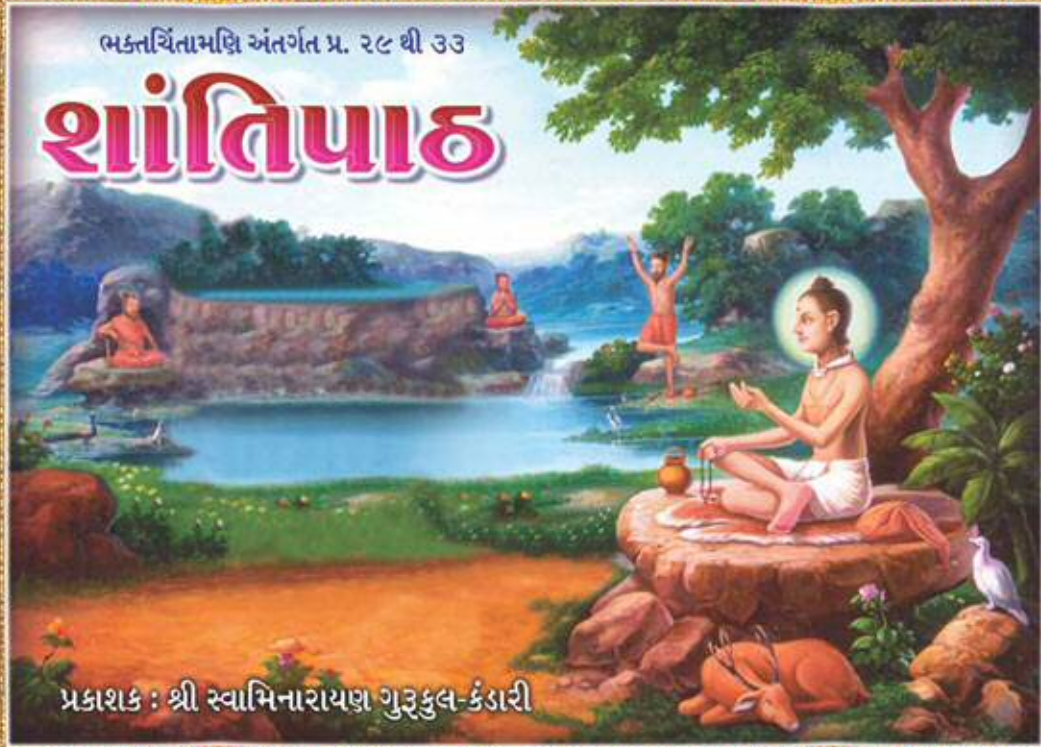


ભક્તચિંતામણિ અંતર્ગત પ્ર. ૨૯ થી ૩૩

# શાંતિપાઠ

પ્રકાશક : શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ-કંડારી





વ્હાલા ભક્તો ! શ્રી હરિની  
 દિવ્ય વનવિચરણની લીલાથી ભરપુર  
 આ "શાંતિપાઠ" તમામ અશાંતિને હરનાર છે.  
 જે પાઠ કરશે તે સહુ કોઈને માટે સ.ગુ. નિષ્કુળાનંદ-  
 સ્વામીના આ કેટલા મોટા આશીર્વાદ છે **"આ લોકમાં પશુ સુખી  
 રહેશે, પરલોકે પરમ સુખ લેશે."**

માટે શક્તિ અને શ્રદ્ધા અનુસાર આ ગ્રંથનો નિત્ય પાઠ કરવો. તેથી સંકલ્પમાત્ર  
 સિદ્ધ થશે, પરિવારમાં પરમશાંતિ થશે અને ભજન ભક્તિમાં અધિક સુખ આવશે...

સ્ત્રી. જ્ઞાનમી. લખચાલક પુ. ૧૩/૨/૧૯

મા. જ્ઞાનમી. લખચાલક પુ. ૧૩/૨/૧૯

॥ વૃત્તાલયે સ ભગવાન્ જયતિહ સાક્ષાત્ ॥  
વૈરાગ્યમૂર્તિ સ.ગુ. શ્રીનિષ્કુળાનંદ સ્વામી રચિત

# શાંતિપાઠ

(ભક્તચિંતામણિ પ્ર. : ૨૯ થી ૩૩)

-: સૌજન્ય :-

અ.નિ. રામભાઈ રામજીભાઈ કાબરીયા  
હ. સુપુત્ર શ્રી કરસનભાઈ કાબરીયા (ગોડપર, હાલ બોલ્ટન લંડન)

-: પ્રકાશક :-

દશાબ્દિ મહોત્સવના ઉપક્રમે શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ કંડારી  
તા. : કરજણ, જી. : વડોદરા. ફોન : (૦૨૬૬૬) ૨૩૨૩૩૪, ૨૩૨૭૩૪

પ્રેરક : પ. પૂ. સ. ગુ. સ્વામી શ્રી ઘનશ્યામપ્રકાશદાસજી

આવૃત્તિ : પ્રથમ તા. ૭-૦૩-૦૪

પ્રત : ૫૦૦૦

મુદ્રક : શ્રીજી આર્ટ - અમદાવાદ.

ફોન : (૦૭૯) ૩૧૦૧૧૦૯૨

પ્રાપ્તિ સ્થાન :

શ્રી સ્વા. ગુરુકુલ કંડારી

ફોન : ૨૩૨૩૩૪, ૨૩૨૭૩૪

શ્રી સ્વા. ગુરુકુલ - વડોદરા (વાઘોડિયા રોડ)

ફોન : (૦૨૬૫) ૩૧૩૪૦૯૯

શ્રી સ્વા. મંદિર - લોયાધામ

ફોન : (૦૨૭૫૫) ૨૬૫૪૪૧, ૨૬૫૪૫૧

---

શાંતિપાઠ

## શાંતિપાઠ

(ભક્તચિંતામણિ પ્રકરણ : ૨૯ થી ૩૩)

પ્રકરણ :- ૨૯

-: પૂર્વછાયો :-

ત્યાર પછીની જે વારતા, તમે સાંભળો સહુ સુજાણ ।  
ત્યાગ વૈરાગ્ય જે નાથનો, તેના શિયાં કરું હું વખાણ ॥૧॥  
ભૂલ્યે પણ નિજ દેહને, માને નહિ કોઈ દન ।  
ઈશ્વર ઈચ્છાએ તન રહ્યું, પણ પોતે ન કર્યું જતન ॥૨॥  
પછી પ્રભુજી બેઠા હતા, ગેહરી ગંગાને તીર ।  
ત્યાંથી ઊઠી ઉતરીયા, જે હતું અથાહ નીર ॥૩॥  
ઉત્તર દિશામાં ચાલવા, અતિ અંતરમાં છે આનંદ ।  
ઝર્ય નગ ને નિઝરણો, ચાલ્યા ઘનશ્યામ સુખકંદ ॥૪॥

---

## શાંતિપાઠ

---

-: યોપાઈ :-

ચાલ્યા ઉત્તર દિશે દયાળ, નિઘડક થઈ તતકાળ ।  
મોટા મોટા પર્વત બે પાસે, જાણું અદ્રિ<sup>૧</sup> અડચા છે આકાશે ॥૫॥  
સામ સામી ઝુકી છે શિખર્યો, બહુ બિહામણી ઘણી ઝર્યો ।  
ચાલે નિઝરણે નીર ઘણાં, થાય ઘોષ અખંડ તે તણા ॥૬॥  
જેમ પરસ્પર ઝુક્યા પહાડ, તેમ ઝકુંબી રહ્યા છે ઝાડ ।  
નમી રહ્યું કરાડ્યું કરાળ, તેમાં ચાલ્યા જાય છે દયાળ ॥૭॥  
સામી નદીએ ચાલ્યા છે શ્યામ, જે કોઈ સર્વેના આતમારામ ।  
ત્યાં તો આડો આવ્યો છે અચળ<sup>૨</sup>, આવે તેની ગુફામાંથી જળ ॥૮॥  
વહે વેગમાં ધારા પ્રચંડ, થાય ઘોષ તેહનો અખંડ ।  
ત્રણ્યે કોરે જાવા નહિ જાગ્ય, વળે કેમ જેને છે વૈરાગ્ય ॥૯॥

---

---

### શાંતિપાઠ

---

પછી બેઠા તિયાં ઘનશ્યામ, દિન અસ્ત પામ્યો એહ ઠામ ।  
વળતું જોયું પૂર્વે વિલોકી, દીઠો પુરુષ ત્યાં એક અલોકી ॥૧૦॥  
તેણે વણ પૂછે કહી વાત, કીયાં જાવું છે હે જગતાત ।  
પછી હરિ બોલિયા છે ત્યાંઈ, મારે જાવું છે ઉત્તર માંઈ ॥૧૧॥  
પણ તમે કોણ છો દયાળ, આવ્યા આણે સમે<sup>૧</sup> તતકાળ ।  
ત્યારે તે કહે સુણો ભગવાન, હિમાયળ હું મૂરતિમાન ॥૧૨॥  
એમ કહીને બતાવી વાટ, ગરો ગુફામાં વરણિરાટ ।  
એમાં ચાલતાં આવશે મગ<sup>૨</sup>, એમ કહી ન દેખાણો નગ ॥૧૩॥  
પછી ચાલ્યા એમાં અવિનાશ, જેને નથી દેહનો અધ્યાસ<sup>૩</sup> ।  
પેઠા ઘોર અંધારી ગુફામાં, આવતી જળધારાને સામા ॥૧૪॥  
ચાલતાં ચાલતાં વિત્યો પહોર, બીજાનું કેમ હૈયું રહે ઠોર<sup>૪</sup> ।  
માંડી મોટા મોટા મણિધર, કૂર્મ કચલા કરી રહ્યા ઘર ॥૧૫॥

મીન<sup>૧</sup> મઘર્યો દાદુર<sup>૨</sup> જેમાં, નિ:શંક મને ચાલ્યા જાય તેમાં ।  
 પછી પામીયા એહનો પાર, નિસર્યા ઘોર ગુફાને બાર ॥૧૬॥  
 ત્યાં તો આવીયો છે એક ધ્રોહ,<sup>૩</sup> ઊંડો અથાહ જંતુ સમોહ ।  
 વિત્યા ત્રણ દિવસ જો ત્યાંઈ, ફળ ફુલ મળ્યું નહિ કાંઈ ॥૧૭॥  
 ભૂખ્યા પડી રહ્યા તિયાં રાત્ય, શું કહું એ ધીરજયની વાત ।  
 સૂતા નિ:શંક થઈ ગઈ રેણ, જાગ્યા પ્રભાતે કમળનેણ ॥૧૮॥  
 નાહી સંધ્યા કરી તેહવાર, મળ્યાં ફળ ફુલ કર્યો આહાર ।  
 પછી ચાલ્યા ત્યાંથી થોડું ઘણું, મળ્યું એંધાણ મારગ તણું ॥૧૯॥  
 ત્યારે ચાલ્યા એ મારગ લઈ, તિયાં દિન વિતિ ગયા કઈ ।  
 પછી પુલહ બ્રહ્માના સુતન, આવ્યું આશ્રમ તેનું પાવન ॥૨૦॥

અતિ ચમતકારી છે એહ, થાય સુખી સેવે જન જેહ ।  
 તપફળ મળે તિયાં તરત, જ્યાં તપ કર્યું આગે ભરત ॥૨૧॥  
 મુમુક્ષુને છે સેવવા જેવું, જ્યાં શ્રીકૃષ્ણને છે નિત્ય રહેવું ।  
 ચક્ર નદી જ્યાં ચારે કોર, નાયા છે તેમાં ધર્મકિશોર ॥૨૨॥  
 કરી ક્રિયા ત્યાં પાઠ પૂજન, કર્યું મુક્તનાથનું દર્શન ।  
 પછી ભરતે કર્યું તપ જ્યાં, પોતે પણ બેઠા જઈ તિયાં ॥૨૩॥  
 તેની પેઠે આદર્યું છે તપ, તેના જેવો કરે નિત્ય જપ ।  
 જાણ્યું પામ્યા ભરત મૃગદેહ, માટે પોતે રહે છે નિસ્પ્રેહ ॥૨૪॥  
 એમ સંગ તજ્યો જ્યારે બાર, પછી અંતરે કર્યો વિચાર ।  
 પુરંજનની કથા સંભારી, મુક્યો બુદ્ધિનો સંગ વિસારી ॥૨૫॥  
 શુદ્ધ સ્વરૂપ આત્મા કહેવાય, પોતાપણું માન્યું છે તેમાંય ।  
 પછી ઊર્ધ્વબાહુ કરી આપ, કરે ગાયત્રીનો નિત્ય જાપ ॥૨૬॥

ધર્યું સૂર્યનારાયણનું ધ્યાન, ગંડકીમાં કરી નિત્ય સ્નાન ।  
 મુક્તનાથ સેવા મન ગમે, ફળ-ફુલ જે મળે તે જમે ॥૨૭॥  
 તેને જોઈ તપી<sup>૧</sup> ત્યાં રહેનાર, વિસ્મય પામે મન મોઝાર ।  
 કહે આ તો પ્રહલાદ છે આપે<sup>૨</sup>, કાંતો ધ્રુવને મૂક્યા ફરી બાપે ॥૨૮॥  
 કાંતો સ્વામી કાર્તિક કહીએ, કાં તો સનતકુમાર લઈએ ।  
 કાંતો સનકાદિક સુજાણ, કાં તો દત્તાત્રેય પરમાણ ॥૨૯॥  
 ઋષુ કાંતો નારાયણઋષિ, તેહ વિના નહિ આ તપસી ।  
 જોને કઠણ કરે તપ તને, તોય પડતા નથી મોળા મને ॥૩૦॥  
 જુવો મુખશોભા મુનિ ઈન્દ્ર, જાણું પૂરણમાસીનો ચંદ્ર ।  
 આવા બ્રહ્મસૃષ્ટિમાં ન ભાળ્યા, તે તો આજ નજરે નિહાળ્યા ॥૩૧॥

મોટું તપ મનુષ્યે ન થાય, તે આદર્યું છે અતિ ઉછાય<sup>૧</sup> ।  
એને આગળ્ય તપ આપણું, થયું ખેલવણું બાળતણું ॥૩૨॥  
દીસે બાળ પણ મોટા બહુ, જોઈ વિસ્મય પામ્યા છીએ સહુ ।  
એમ માંહોમાંહી કહે મુનિ, જોઈ તપશા તેહ પ્રભુની ॥૩૩॥  
એવું તપ જોઈ બીજા જન, પ્રભુ દુઃખે દુઃખાણા છે મન ।  
ભક્તિ ધર્મ દિવ્ય દેહ ધરી, રહે છે પાસે દોય<sup>૨</sup> હેતે કરી ॥૩૪॥  
અતિ કૃશ ઉભા એક પગે, નથી દેખી શકતાં તે દ્રગે<sup>૩</sup> ।  
જાણ્યું લડથડી પડશે નાથ, ખમાખમા કહી દીયે હાથ ॥૩૫॥  
અતિ હેત છે હરિને માથે, તેણે દંપતી રહે છે સાથે ।  
દેહ દુર્બળ દેખ્યું ન જાય, રતિ રૂધિર નહિ તન માંય ॥૩૬॥

અંગોઅંગની જે સર્વે નાડી, તે તો થઈ રહી છે ઉઘાડી ।  
દિસે અસ્થિ આમિષ ન દિસે, ત્વચા ચોંટી રહી છે તે વિષે ॥૩૭॥  
દેહ જોતાં દેહ નવ રહે, એમ જન જોઈ સહુ કહે ।  
એવે શરીરે આદ્યુ તપ, કરે છે મુખે ગાયત્રી જપ ॥૩૮॥  
તેમાં ધરે છે સૂર્યનું ધ્યાન, ભાવે કરી પોતે ભગવાન ।  
કરે છે એવું તપ હંમેશ, દેવા તપસ્વીને ઉપદેશ ॥૩૯॥  
એમ તપ કર્યું માસ ચાર, સહી મેઘતણી ઘણી ધાર ।  
કરી તેમાં ઉપાસના ઘણી, તે તો સૂર્યનારાયણ તણી ॥૪૦॥  
એમ કરતાં એકાદશી જેહ, આવી પ્રબોધિની નામે તેહ ।  
ત્યારે અતિ આનંદ વધારી, કર્યું જાગરણ જામિની<sup>૧</sup> સારી ॥૪૧॥

ત્યારે સૂર્યનારાયણે ત્યાંય, દીધું દર્શન એ નિશિમાંય<sup>૧</sup> ।  
 અતિ સુંદર તન સ્વરૂપ, અંગોઅંગે શોભા છે અનુપ ॥૪૨॥  
 દોય કર કમળ છે હાથે, નંગજડિત મુગટ માથે ।  
 કનક કડાં છે કરમાં કાજુ, દોય ભુજાએ બાંધ્યા છે બાજુ ॥૪૩॥  
 કાને કુંડળ શોભે છે સાર, તેજ તેજ તેજના અંબાર ।  
 હાસ્યે સહિત શોભે વદન, તેમાં કરુણાએ ભર્યા લોચન ॥૪૪॥  
 એવાં સૂર્યે દીધાં દરશન, અતિ આપે થઈને પ્રસન્ન ।  
 તેને દેખી ઉઠ્યા હરિ તરત, કર્યા ભક્તિએ શું દંડવત ॥૪૫॥  
 થયા ગદ્ગદ્ કંઠે વર્ણી, પ્રેમે ભૂલ્યા શુદ્ધ તન તણી ।  
 આંખ્યે આંસુ રોમાંચિત તન, જોડી હાથ કરે છે સ્તવન ॥૪૬॥  
 તમે તેજપુંજ મારતંડ<sup>૨</sup>, નિજ તેજે પ્રકાશો બ્રહ્માંડ ।  
 ધરી કશ્યપ ઘેર અવતાર, એવા તમે તેને નમસ્કાર ॥૪૭॥

તમારે ઊગવે કરી દયાળુ, થાય સર્વે જગત સુખાળું ।  
તેમાં પાપી પીડાયે અપાર, એવા તમે તેને નમસ્કાર ॥૪૮॥  
તમારે ઊગવે કરી કહું, કરે કાળની ગણના સહુ ।  
નિકર નોય કાંઈ નિરધાર, એવા તમે તેને નમસ્કાર ॥૪૯॥  
તમારે ઊગવે કરી આપ, સર્વે પ્રાણીનાં બાંધ્યાં છે માપ ।  
દેવ દાનવ ને નરનાર, એવા તમે તેને નમસ્કાર ॥૫૦॥  
તમે પ્રભુ પ્રગટ છો દેવ, સહુ જન જાણે છે એ ભેવ<sup>૧</sup> ।  
નથી છાનો પ્રતાપ લગાર, એવા તમે તેને નમસ્કાર ॥૫૧॥  
એવી સ્તુતિ કરી જોડી કર, ત્યારે ભાવે બોલ્યા ભાસકર<sup>૨</sup> ।  
માગો હરિ મુંપાસેથી આજ, ત્યારે હરિ કહે માગું મહારાજ ॥૫૨॥

---

કામ ક્રોધ દંભ લોભ મોહ, ઈન્દ્રિ ગુણ આદિ જે સમોહ ।  
તેથી રક્ષા કરજ્યો અમારી, જેણે રહીએ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી ॥૫૩॥  
વળી જ્યારે જ્યારે હું સંભારું, ત્યારે દર્શન થાય તમારું ।  
એજ વર માગું છું તમથી, માયિક સુખ માગતો નથી ॥૫૪॥  
ત્યારે સૂર્ય કહે સુખદાઈ, તમ વડે મારી છે મોટાઈ ।  
આવો તેજ પ્રતાપ છે મારો, તે તો સર્વે જાણો છે તમારો ॥૫૫॥  
નથી સમર્થ તમથી અમે, પણ થાશે જે માગ્યું છે તમે ।  
એમ હરિને આપી વરદાન, પોતે થયા પછી અંતર્ધાન ॥૫૬॥  
પછી તપ સમાપ્તિ કરી, એહ ક્ષેત્ર વખાણો છે હરિ ।  
રહ્યા તિયાં દ્વાદશીનો દન, પછી ક્યું છે ચાલવા મન ॥૫૭॥

એમ ચરિત્ર કરે બહુ નામી, જે કોઈ સર્વે ધામના ધામી ।  
જેની આગન્યામાં અજ ઈશ, વિષ્ણુ વિબુધ શારદા શેષ ॥૫૮॥  
જેની આગન્યામાં માયા કાળ, સર્વે લોક વળી લોકપાળ ।  
જેની આગન્યામાં વાયુ વ્યોમ<sup>૧</sup>, વળી કહીએ તેજ તોય<sup>૨</sup> ભોમ<sup>૩</sup> ॥૫૯॥  
એહ સર્વેના નિયંતા સ્વામી, કરે એમ ચરિત્ર બહુનામી ।  
નરતન ધર્યું છે તે માટ, એમ વરતે છે વર્ણિરાટ ॥૬૦॥

(ઈતિ શ્રીમદ્ એકાંતિકધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામી શિષ્ય  
નિષ્કુલાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હરિતપશ્ચર્યા વર્ણન નામે  
ઓગણત્રીસમું પ્રકરણમ્ -૨૯)

-: પૂર્વછાયો :-

ત્યાર પછી કૃષ્ણદેવની, કહું કથા અતિ રસાળ ।  
ચંચળ થયા ચાલવા, ઉત્તર દિશામાં દયાળ ॥૧॥  
નામી મસ્તક મુક્તનાથને, પછી નામ્યું મુક્તને શીશ ।  
પ્રભાતે ઊઠી પધારીયા, એહ આશ્રમથી જગદીશ ॥૨॥  
નગ નદીઓ તળાવ ત્યાં, તરી ઉતર્યા તે પાર ।  
મહા અરણ્ય જ્યાં મનુષ્ય નહિ, ચોંપે ચાલ્યા તેહ મોઝાર ॥૩॥  
હિમાચલ ભણી ચાલીયા, જોયાં તેની તળાટીનાં વન ।  
ઝાડ પહાડ જોઈ પૃથ્વી, જોયાં વિવિધે વૃક્ષ સઘન ॥૪॥

---

## શાંતિપાઠ

-: ચોપાઈ :-

ઝાડ પહાડ ઉંચા છે અપાર રે, જાણ્યું અડયા આકાશ મોઝાર રે ।  
સામ સામી શાખા સંકળાણી રે, એક બીજામાં ઘણી ઘુચાણી રે ॥પા॥  
વળી વિધ્યે વિધ્યે વેલી જેહ રે, એક બીજામાં ઉઝરી તેહ રે ।  
વન વેલી ઘુંચાણી છે ઘાટી રે, જેને જોઈ છાતી જાય ફાટી રે ॥દ્વા॥  
એવું ઘાટું વન છે વિષમ રે, જેમાં ન પડે રાત દિ'ની ગમ રે ।  
ન દિસે ઉગી આથમે દન રે, એવું ઝાડે છે વન સઘન રે ॥૭ા॥  
ત્યાં ફળ ફુલ ફુલ્યાં કઈ રે, કંદ મૂળતણો પાર નઈ રે ।  
વળી સર સરિતા અપાર રે, અતિ અમળ જળ તે મોઝાર રે ॥૮ા॥  
વળી ગેહેરી ગુફા ત્યાં ઘણી રે, જાણું બહુ રહ્યું મંદિર બણી રે ।  
વળી પશુ ને પક્ષી ત્યાં ઘણા રે, ફરે ટોળાં બો'ળા તેહ તણાં રે ॥૯ા॥

સિંહ શાર્દૂલ કા'વે કેસરી રે, કપી<sup>૧</sup> કુરંગ<sup>૨</sup> ને કઈ કરિ<sup>૩</sup> રે ।  
ગેંડા રોઝ ને મહિષા<sup>૪</sup> ઘણા રે, વ્યાઘ્ર વારાહ બહુ બિહામણા રે ॥૧૦॥  
સુરા ગાયો ને સેમર શ્યાળ રે, શશા નોળ બોળ તિયાં વ્યાળ રે ।  
જ્યારે બોલે પરસ્પર એહ રે, થાયે શબ્દ ભયંકર તેહ રે ॥૧૧॥  
મનુષ્ય જાતિએ ત્યાં ન જવાય રે, જો જાય તો પાછું ન અવાય રે ।  
એવા વનમાં એકાએક ફરે રે, અતિ ધીર કોઈથી ન ડરે રે ॥૧૨॥  
ભૂત પ્રેત દનુજ ને દૈત્ય રે, એવાં મળે વનમાંહી નિત્ય રે ।  
યક્ષ રાક્ષસ રાક્ષસી જેહ રે, ભૈરવ ભૈરવી વૈતાલી તેહ રે ॥૧૩॥  
એવાં અહોનિશ વનમાં રમે રે, ત્યાં હરિ એકાએક ભમે રે ।  
જાતાં જાતાં પડે રાત્ય જીયાં રે, સુવે નિર્ભય થઈને તિયાં રે ॥૧૪॥

એમ જોતાં તે વન સમગ્ર રે આવ્યું એક ત્યાં બુટોલ નગ્ર રે ।  
તેનો રાજા મહાદત્ત નામ રે, સર્વે પર્વતિ રાજાનો શ્યામ રે ॥૧૫॥  
તેણે દીઠા ત્યાગી ઘનશ્યામ રે, અતિ હેતે રાખ્યા નિજધામ રે ।  
કરે અતિ પ્રીત્યે નિત્ય સેવ રે, જાણે આ છે મોટા કોઈ દેવ રે ॥૧૬॥  
નૃપભગિની નામ મયાજી રે, દેખી હરિ થયાં બહુ રાજી રે ।  
કહે આ તો મોટા કોઈ અતિ રે, નોય મનુષ્યની આવી ગતિ રે ॥૧૭॥  
જોઈ હરિનાં મોટા આચરણ રે, સેવે કલ્યાણ સારુ તે ચરણ રે ।  
પછી નાથે દયા કરી તેને રે, આપ્યું નિજ જ્ઞાન એહ બેને રે ॥૧૮॥  
જન્મમરણતણું જાળ કાપ્યું રે, સુખ અંતરે અખંડ આપ્યું રે ।  
રહ્યા ત્યાં થોડા ઘણા દિન રે, પછી ત્યાંથી ચાલ્યા છે જીવન રે ॥૧૯॥  
તપ કરવા ઈશક છે અતિ રે, બીજી વાત તે નથી ગમતી રે ।  
શહેર પુર નગ્ર ઘોષ ગામ રે, નથી ગમતું રહેવાને એ ઠામ રે ॥૨૦॥

મેડી મહોલ હવેલી આવાસ રે, તેમાં રહેતાં રહે છે ઉદાસ રે ।  
 માટે વેગે ચાલ્યા ત્યાંથી વને રે, તૈયે રાજી થયા બહુ મને રે ॥૨૧॥  
 મુક્તનાથથી આવ્યા એ અરણ્ય રે, તેને વીતી ગયા કાળ ત્રણ રે ।  
 ચાલ્યા ગહન વનને માંઈ રે, ખાવા ફળ-ફુલ નિત્ય ત્યાંઈ રે ॥૨૨॥  
 તે પણ મળે કે ન મળે ટાણે રે, તોય મન અધીર ન આણે રે ।  
 એવા થકા વિચરે છે વને રે, અતિ ત્યાગ વૈરાગ્ય છે તને રે ॥૨૩॥  
 જાતાં ઉત્તર દિશાને માંઈ રે, આવ્યો વડ રૂડો એક ત્યાંઈ રે ।  
 ત્યાંથી નદી તળાવ નિકટ રે, અતિ ઊંચો વિસ્તારે છે વટ રે ॥૨૪॥  
 તેને આસપાસે ગજ ફરે રે, બીજા શબ્દ ભયંકર કરે રે ।  
 ત્યાંથી ઉગમણું એક તાલ રે, વહે ઉત્તરમમાં જળમાલ<sup>૧</sup> રે ॥૨૫॥

નડ થુબંડે<sup>૧</sup> વીંટ્યો છે વડ રે, બેઠા દીઠા યોગી તેને થડ રે ।  
મૃગાજિન<sup>૨</sup> પર બેઠા આપ રે, માથે જટા મોટી છે નિષ્પાપ રે ॥૨૬॥  
આચ્છાદને ઢાંકેલ કૌપીન રે, નથી તે પણ વસ્ત્ર નવીન રે ।  
તેહ વિના નથી બીજું પાસ રે, માયિક સુખથી છે ઉદાસ રે ॥૨૭॥  
શાળિગ્રામની સેવા કીધી છે રે, ગીતા પાઠ કરવા લીધી છે રે ।  
એવા ગોપાળયોગી ઉદાર રે, તેને નાથે કર્યો નમસ્કાર રે ॥૨૮॥  
ત્યારે ઉભા થઈ યોગીરાય રે, મળ્યા હેત આણી ઉરમાંય રે ।  
જેમ વહાલાં વેગળેથી આવે રે, તેને મળે જેમ અતિ ભાવે રે ॥૨૯॥  
એમ પામ્યા છે અતિ આનંદ રે, પછી મળી બેઠા મુનિ ઈન્દ્ર રે ।  
કહ્યું એક બીજાનું વૃતાંત રે, ત્યારે વાધીયું હેત અત્યંત રે ॥૩૦॥

કહે આપણે રહેશું બે મળી રે, બોલ્યા પ્રભુજી એવું સાંભળી રે ।  
 કહ્યું તમે ગુરુ ને હું શિષ્ય રે, આપો રૂડો મને ઉપદેશ રે ॥૩૧॥  
 રહ્યા ગોપાળયોગિને પાસ રે, કર્યો યોગશાસ્ત્રનો અભ્યાસ રે ।  
 કાવે જે કોઈ અષ્ટાંગયોગ રે, શિષ્યા જેથી મટે ભવ રોગ રે ॥૩૨॥  
 મોટી બુદ્ધિવાળા ઘનશ્યામ રે, શિષ્યા યોગ અંગ કહું નામ રે ।  
 યમ નિયમ આસન જેહ રે, પ્રાણાયામ પ્રત્યાહાર તેહ રે ॥૩૩॥  
 ધારણા વળી ધ્યાન જે કહીએ રે, અષ્ટમું અંગ સમાધિ લહીએ રે ।  
 તેમાં જુજવા ભેદ છે બહુ રે, શિષ્યા થોડે દિને હરિ સહુ રે ॥૩૪॥  
 એક વાર સાંભળે છે જેહ રે, શિષિ કરી દેખાડે છે તેહ રે ।  
 વળી શિષ્યા છે પ્રથમ પેલે રે, તે પણ કરી દેખાડે છે છેલે રે ॥૩૫॥  
 બસ્તિ બે પ્રકારની લહીએ રે, નેતિ કુંજર ક્રિયા<sup>૧</sup> તે કહીએ રે ।  
 નોળી શંખપ્રક્ષાલન<sup>૨</sup> નામ રે, મોર્ય શિષ્યા છે એ ઘનશ્યામ રે ॥૩૬॥

તે તો સર્વે દેખાડે છે કરીરે, ગુરુ ગોપાળયોગિને હરિ રે ।  
 જોઈ ગુરુ કરે છે વિચાર રે, નોય મનુષ્ય આ નિરધાર રે ॥૩૭॥  
 આ તો કૃષ્ણ છે ગોલોકપતિ રે, આવ્યા છે પોતે ધરી મૂરતિ રે ।  
 આવો હું જે અતિ નિસ્પ્રેહ રે, તેને ન થાય બીજે સનેહ રે ॥૩૮॥  
 માટે જાણું છું જરૂર કૃષ્ણ રે, એવે ભાવે કરે નિત્ય દ્રષ્ણ<sup>૧</sup> રે ।  
 એમ પરસ્પર ગુરુપણું રે, રાખે એક બીજા માંહી ઘણું રે ॥૩૯॥  
 કંદ મૂળ ફળ ફુલ વળી રે, જમે આનંદે એકઠા મળી રે ।  
 એમ વિત્યું એ સ્થાનકે વર્ષ રે, કરી ઉગ્ર તપ થયા કૃશ રે ॥૪૦॥  
 શીત ઉષ્ણ ને મેઘની ધાર રે, સહ્યું સર્વે શરીર મોઝાર રે ।  
 એમ તપ કરે વનમાંય રે, અતિ ધીરજ પર્વતપ્રાય રે ॥૪૧॥  
 એવા યોગી મોટા જે દયાળ રે, જોઈ પાસે વસ્યા પશુપાળ રે ।  
 વસ્યા ગાયો તણા ઘોષ<sup>૨</sup> કરી રે, ત્યાં તો કેડે પડીયા કેસરી<sup>૩</sup> રે ॥૪૨॥

નિત્ય કરે તે ગાયોની ઘાત<sup>૧</sup> રે, તેની કહી યોગિ આગે વાત રે ।  
 કહે ગોવાળ અમે અનાથ રે, અમારે છે એ ગાયો મિરાથ રે ॥૪૩॥  
 તેને વાઘ કરશે જો નાશ રે, ત્યારે અમારે સઈ ગુંજાશ રે ।  
 એવી સાંભળી દીનતા વાણી રે, બોલ્યા યોગી તેને દુઃખી જાણી રે ॥૪૪॥  
 કહે મા બીઓ તમે ગોવાળ રે, કરશે હરિ સહુની રખવાળ રે ।  
 એમ કહી લીધો શંખ હાથે રે, વજાડીયો છે તે યોગિનાથે રે ॥૪૫॥  
 વળી ત્યાં વસતાતા જે વાઘ રે, તેણે પણ કર્યું વન ત્યાગ રે ।  
 જેટલામાં સંભળાણો શબ્દ રે, ભાગ્યાં હિંસક મુકી એ હદ રે ॥૪૬॥  
 રહ્યા સુખે ગાયો ને ગોવાળ રે, પ્રભુ ગૌ-બ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ રે ।  
 રહ્યા કાંઈક પોતે પછી ત્યાંય રે, વાંચે ગીતાનો બીજો અધ્યાય રે ॥૪૭॥

પછી આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ રે, નિશ્ચય કરીયું જેવું છે રૂપ રે ।  
 પ્રત્યાહાર કરી મહામતિ રે, ઈન્દ્રિ પ્રાણ અંતઃકરણ વૃત્તિ રે ॥૪૮॥  
 તેને આતમામાં વાળી લીધી રે, પછી ધીરજે ધારણા કીધી રે ।  
 એમ કેટલાક કાળ ગયા રે, આતમાને વિષે સ્થિર રહ્યા રે ॥૪૯॥  
 ધ્યાનયોગ તેની જે સમાધિ રે, તેની પકવદશા અતિ સાધી રે ।  
 કહ્યું એમ યોગિને જીવને રે, એવી ક્રિયાઓ કરે છે વને રે ॥૫૦॥

(ઈતિ શ્રીમદ્ એકાંતિકધર્મપ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામી શિષ્ય  
 નિષ્કુલાનંદમુનિવિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીહરિ ગોપાળયોગીને  
 મળ્યા એ નામે ત્રીસમું પ્રકરણમ્-૩૦)

પ્રકરણ :- ૩૧

-: પૂર્વછાયો :-

વળી કહું એક વારતા, સુણો સહુ થઈ સાવધાન ।  
કૃપાનિધિ કૃષ્ણદેવનાં, કહું ચરિત્ર અમૃત સમાન ॥૧॥  
નાથ પ્રતાપે નિજ આતમા, દેખે અખંડ રૂપ અનુપ ।  
તેની બ્રહ્મ સાથે કરી એકતા, પછી થયા બ્રહ્મરૂપ ॥૨॥  
એવા યોગને શિખિયા, ગોપાળ યોગી જેહ ।  
સ્નેહે કરી શ્રીહરિએ, તેને શિખવીયું છે તેહ ॥૩॥  
તેણે કરી તર્ત થયા, યોગી તે બ્રહ્મસ્વરૂપ ।  
અતિ પ્રકાશક આતમા, તેહ જાણ્યું પોતાનું રૂપ ॥૪॥

-: ચોપાઈ :-

પછી યોગિને જણાણું એમ, આને મનુષ્ય કહેવાય કેમ ।  
થયું જ્ઞાન યથારથ જ્યારે, બોલ્યા ગોપાળયોગી તે વારે ॥૫॥  
નરનારાયણ ઋષિરાય, થઈ બ્રહ્મચારી આવ્યા આંચ ।  
બહુ જીવનાં કરવા કાજ, આપે પ્રકટ થયા મહારાજ ॥૬॥  
એમ નિશ્ચય કર્યો નિરધાર, નારાયણ તે આ બ્રહ્મચાર ।  
એવા જાણી પછી ધર્યું ધ્યાન, ચોંટી વૃત્તિ મૂર્તિમાં એકતાન ॥૭॥  
તેણે વિસરીયો નિજ દેહ, થયો મૂર્તિમાં અતિ સનેહ ।  
જાણ્યું આપ મળ્યું સુખ મોટું, બીજું સરવે લાગ્યું છે ખોટું ॥૮॥  
એવા મોટા યોગી જે ગોપાળ, તે તો ભુલ્યા દેહ થોડે કાળ ।  
અતિ વિસ્મૃતિ થઈ જ્યારે, મુક્યો માયિક દેહને ત્યારે ॥૯॥  
પછી શ્રીકૃષ્ણદેવ પ્રતાપે, ગયા ગોલોકમાં યોગી આપે ।  
પછી બ્રહ્મચારી નીલકંઠે, કરી ક્રિયા તેની રૂડી પેઠ્યે ॥૧૦॥

પછી મૂકી પોતે એહ સ્થાન, ચાલ્યા પૂરવમાં ભગવાન ।  
 રહી અખંડ બ્રહ્મસ્વરૂપ, ચાલ્યા આપે આપ બ્રહ્મરૂપ ॥૧૧॥  
 નાસાગ્રદૃષ્ટિ કરીને સ્થિર, ચાલ્યા જેમ કમાનનું તિર ।  
 કૃષ્ણ માંહી છે દૃષ્ટિ અખંડ, નથી દેખતા પિંડ બ્રહ્માંડ ॥૧૨॥  
 દિશ વિના નથી બિજો રાહ, ગયા ત્યાં થકી આદિવારાહ ।  
 તિયાં ત્રણ દિવસ પોતે રહ્યા, ત્યાંના વાસિને દર્શન થયાં ॥૧૩॥  
 નિર્ભિ આનંદ પામિયાં અતિ, જાણું આવ્યા શું આ બૃહસ્પતિ ।  
 એમ જનને આનંદ આલી, પછી ત્યાં થકી નિસર્યા ચાલી ॥૧૪॥  
 ગયા <sup>૧</sup>બંગદેશમાં દયાળ, આવ્યું સિરપુર શહેર વિશાળ ।  
 સિદ્ધવલ્લભ તેનો છે રાય, ગયા પોતે ત્યાં અણઈચ્છાય ॥૧૫॥

---

### શાંતિપાઠ

---

તે નરેશે પ્રાર્થના કરી, રાખ્યા ચોમાસું ત્યાં ભાવ ભરી ।  
દીઠા અતિ ત્યાગી એકાએક, રાખ્યો પાસળે એક સેવક ॥૧૬॥  
તેનું નામ છે ગોપાળદાસ, કરે દેવ્ય રહે નિત્ય પાસ ।  
તિયાં બીજા ભેખધારી બહુ, રાખ્યા ચોમાસું કરવા સહુ ॥૧૭॥  
તે તમોગુણી મંત્ર અધ્યાસી, સર્વે ક્ષુદ્રદેવના ઉપાસી ।  
તેના જૂજવા જુજવા વેશ, કોઈ મુંડેલ કેનેક કેશ ॥૧૮॥  
કોઈ નાગા કોઈને કૌપીન, કોઈ ન રાખે વસ્ત્ર નવીન ।  
તેમાં સોએક તપસ્વી સઈ, તે તો બેસે તડકામાં જઈ ॥૧૯॥  
કોઈ વર્ણીને કોઈ સંન્યાસી, કોઈ હંસ ને કોઈ ઉદાસી ।  
કોઈ કહે મુખે કાળી કાળી, કોઈ કહેતું બેચરાવાળી ॥૨૦॥  
કોઈ ભૈરવ ભૈરવ રહ્યા ભણી, કોઈ ભજે ભવાની જોગણી ।  
કોઈ મુનિ ને કોઈક બોલે, કોઈક અહોનિશ આંખ્ય ન બોલે ॥૨૧॥

કેક ખાખી કેક હુડધંગા, એમ મળ્યા બહુ અડબંગા ।  
થયા સિદ્ધ ભુંસી બહુ શેલિ, ભંગી<sup>૧</sup> જંગી<sup>૨</sup> ભેળા થયા ફેલી ॥૨૨॥  
તેને રાજા જાણી મોટા સિદ્ધ, આપે રસોઈયો રૂડી વિદ્ધ ।  
આસન સારુ આપી ગાદલાં, કરે સનમાન રાજા ભલાં ॥૨૩॥  
ત્યારેયોગી બોલે બળે બહુ, કરે વાત સિદ્ધાઈની સહુ ।  
એમ કરતાં આવ્યો વરષાત, વાયો વાયુ થયો ઉતપાત ॥૨૪॥  
ષવે વિજળી વારમવાર, વરષે મેઘ તે મુશળધાર ।  
ગરજે ઘોર ને કડાકા કરે, ઉપરે જળ અખંડ ઝરે ॥૨૫॥  
એવી અખંડ મંડાણી એલી, ચાલ્યાં પૃથ્વીએ પૂર રેલી ।  
તેમાં પોઢિ રહ્યા પોતે નાથ, તન પર ચઢી રેતિ હાથ ॥૨૬॥

પછી સેવક આવી સવારે, કાઢ્યા કાદવ માંહીંથી બારે ।  
 વર્ષે મેઘ મચી બહુ ઝડી, આંખ્ય ઉઘડે નહિ એક ઘડી ॥૨૭॥  
 એમ ચારે માસ વુઠો ઘન, પહોંચે સિદ્ધાઈ કેટલા દન ।  
 અતિ વર્ષાતે અસોયા થયા, પછી રાતે રાતે ભાગી ગયા ॥૨૮॥  
 ધીરે ધીરે ગયા નાસી, કરવા લાગ્યા લોક તેની હાંસી ।  
 કહે મોટા સિદ્ધ ગયા ચાલી, આ જો પડ્યાં છે આસન ખાલી ॥૨૯॥  
 એક બેઠા રહ્યા બ્રહ્મચારી, તેને જોઈ નમ્યાં નરનારી ।  
 કહે સિદ્ધ તો આ એક ખરા, બીજા દંભી ભાગી ગયા પરા ॥૩૦॥  
 રાજા નમ્યો જાણી હરિ મોટા, બીજા સર્વેને જાણ્યા છે ખોટા ।  
 વાધ્યું પ્રભુજીનું બહુ માન, બીજાનું ન કરે સનમાન ॥૩૧॥  
 તેણે કરી બળ્યા બિજા બહુ, આવ્યા મળી મારવાને સહુ ।  
 નાખી અડદ મંતરી મૂઠું, પડ્યું જે જે કર્યું તે તે જૂઠું ॥૩૨॥

પછી સેવક હતો જે પાસ, કરતો સેવા જે ગોપાળદાસ ।  
 તેને માથે નાખી એણે મુઠય, પડ્યો ભુમિએ ન ફેરે પુંઠય ॥૩૩॥  
 આવ્યું મોઢે ફીણ તેને જોઈ, નહિ જીવે કહે સહુ કોઈ ।  
 પછી રાજાએ સિદ્ધ બોલાવી, કહ્યું આને લેવો જ ઊઠાવી ॥૩૪॥  
 ત્યારે સિદ્ધને છે મરડ<sup>૧</sup> ભારી, કહ્યું જીવાડશે બ્રહ્મચારી ।  
 ત્યારે રાયે જોડ્યા આવી હાથ, કહ્યું આને જીવાડીએ નાથ ॥૩૫॥  
 પછી હરિ તેને પાસે જઈ, ઊઠાડ્યો શ્રીકૃષ્ણમંત્ર કઈ ।  
 ઊઠ્યો તર્ત લાગી નહિ વાર, પામ્યાં વિસ્મય સહુ નરનાર ॥૩૬॥  
 કહે આતો છે પોતે શ્રીકૃષ્ણ, મોટાં ભાગ્ય થયાં એના દ્રષ્ણ ।  
 વળી એમ કહે નરનારી, કૃષ્ણ નહિ તો કૃષ્ણભક્ત ભારી ॥૩૭॥

પછી મુઠય નાખિતિ જે સિદ્ધે, પડી તેને માથે ભલિ વિધ્યે ।  
 પડયો પડાક પૃથ્વીમાંઈ, મુખમાં ગઈ ધૂડય ભરાઈ ॥૩૮॥  
 આવ્યું મોઢે ફીણ ફાટયું ડાયું, થયું જીવ્યાની કોરનું કાયું ।  
 પછી તેણે તેના સિદ્ધ લાવી, કર્યા ઉપાય બહુ બોલાવી ॥૩૯॥  
 તેણે ફેર પડયો નહિ રતિ, ત્યારે કરી હરિને વિનતિ ।  
 પછી નાથ તેને પાસ આવી, કહી મંત્ર ને લીધો જીવાવી ॥૪૦॥  
 ત્યારે સિદ્ધરાજા સહુ મળી, કરી સ્તુતિ હરિજીની વળી ।  
 જાણ્યા રાજાએ મોટા છે સરે,<sup>૧</sup> થયો પરિવાર સહિત આશરે ॥૪૧॥  
 જે જે હતો એ સિદ્ધનોવર્તા,<sup>૨</sup> મુઠય નાંખી વાળી પેટ ભરતા ।  
 તે તો નીલકંઠે ભાંગ્યો ભય, થયાં મનુષ્ય સહુ નિરભય ॥૪૨॥

લાવી વસ્ત્ર ધન આગે ધરે, હરિ ત્યાગી છે તેને શું કરે ।  
 એટલાકમાં વિપ્ર તૈલંગ, આવ્યો નારી સુત લઈ સંગ ॥૪૩॥  
 ભણ્યો વેદ શાસ્ત્ર ને પુરાણ, પ્રસિદ્ધ વિપ્ર પૃથ્વી પ્રમાણ ।  
 આવ્યો સિદ્ધવલ્લભરાય પાસ, મને દાન લેવાની છે આશ ॥૪૪॥  
 પછી તે રાજા છે ધર્મવાન, આપ્યું ભણ્યો જાણી ભારે દાન ।  
 આપ્યો હસ્તિ ને કાળપુરુષ, લેતાં વિપ્ર થયો કાળો મધ ॥૪૫॥  
 ગૌર મટીને થયો છે શ્યામ, ત્યારે નિંદા કરવા લાગ્યું ગામ ।  
 પછી હરિ પાસે વિપ્ર આવી, અતિ દીનતાએ વાણી કા'વી ॥૪૬॥  
 હે મહારાજ હું તો હતો દુઃખી, દાન લઈ થવા ગયો સુખી ।  
 ત્યાં તો સામું દુઃખ થયું ઘણું, હવે શું માહાત્મ્ય જીવ્યા તણું ॥૪૭॥  
 માટે ત્યાગીશ હું હવે તન, થાય તો તમે કરો જતન ।  
 પછી દુઃખી વિપ્ર હરિ જાણી, દયાળે દયા એ પર આણી ॥૪૮॥

કહ્યો શ્રીકૃષ્ણનો મંત્ર કાને, મટી શ્યામ થયો ગૌર વાને ।  
 પછી બ્રાહ્મણ લાગીયો પાય, કહ્યું રહ્યો હું મન્યખામાંય ॥૪૯॥  
 પછી ગાતો પ્રભુજીના ગુણ, ગયો દેશ પોતાને બ્રાહ્મણ ।  
 એવા પ્રભુજી બહુ પ્રતાપી, કર્યા સુખી બહુ દુઃખ કાપી ॥૫૦॥  
 ત્યાગ વૈરાગ્ય ઉરમાં અતિ, સહુ પર વર્તે મહામતિ ।  
 એમ કરતા ગયું ચોમાસું, આવ્યો કાર્તિક ઉતર્યો આસુ ॥૫૧॥  
 પછી હરિને બીજા જે સિદ્ધ, તેને પૂજ્યા નૃપે બહુવિધ ।  
 પછી ચાલ્યા છે ત્યાં થકી સહુ, હરિ સંગે બીજા સિદ્ધ બહુ ॥૫૨॥  
 આવ્યા કામાક્ષિ દેવીની ઝાડીએ, ઉતર્યા સિદ્ધ સહુ વાડીએ ।  
 પછી રસોઈ કરવા કાજ, કર્યો ભેળો સરવે સમાજ ॥૫૩॥  
 તેને સમીપે છે એક ગામ, વસે દ્વિજ ત્યાં પિબેક નામ ।  
 સિદ્ધમંડળ આવ્યું સાંભળી, ઊઠ્યો તર્ત તિયાં થકી બળી ॥૫૪॥

કહે સિદ્ધાઈ એની ચૂંથી નાખું, કરી ગુલામ ને ઘેર રાખું ।

જોજ્યો માતાજી એ કરી મેર, આવ્યા વણગોત્યાં પશુ ઘેર ॥૫૫॥

(ઈતિ શ્રીમદ્ એકાંતિકધર્મ પ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામી શિષ્ય  
નિષ્કુલાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હરિતપશ્ચર્યા વર્ણન નામે  
એકત્રીસમું પ્રકરણમ્-૩૧)

### પ્રકરણ :- ૩૨

-: પૂર્વછાયો :-

શુભમતિ સહુ સાંભળો, હરિકથા કહું અનૂપ ।

દુષ્ટને દુઃખદાયી છે, છે સંતને સુખરૂપ ॥૧॥

અસુર જે અવની રહ્યા, બદલાવીને બીજો વેશ ।

તેને તે અર્થો શ્રીહરિ, ફરે છે દેશ પ્રદેશ ॥૨॥

જે કારણ અવતાર છે, તે કરવા થયા છે તૈયાર ।  
હરિ ઈચ્છાએ આવીયા, પ્રભુ એહ વાડી મોઝાર ॥૩॥  
પિબેક ત્યાં પરિયાંણીયો, કરવા તે સિદ્ધોની ઘાત ।  
નિદાન તેમાંથી જે નિપજ્યું, તેની સાંભળજો સહુ વાત ॥૪॥

-: ચોપાઈ :-

હતો બ્રાહ્મણ મોર્ય એ શુદ્ધ, મળી વામીએ કર્યો અશુદ્ધ ।  
કૌલાર્ણવ<sup>૧</sup> ભણેલે ભૂદેવે, મળી ભ્રષ્ટ કર્યો તતખેવે ॥૫॥  
થયો કાળી ઉપાસક ભારી, નિત્ય પ્રત્યે પીવે કુલવારી<sup>૨</sup> ।  
વળી સિદ્ધને જીતવા કાજ, તેદિ સજયો સરવે સમાજ ॥૬॥

મઘ માંસ ખાઈ થયો મસ્ત, તિખું ત્રિશૂળ લીધું છે હસ્ત ।  
 કર્યો સિંદુર લેપ લલાટે, ચાલ્યો સિદ્ધને જીતવા માટે ॥૭॥  
 રજે ભિંજેલ<sup>૧</sup> કુંકુમ લઈ, ચાલ્યો કપાળે ચાંદલો દઈ ।  
 વળી કુલવારિ ખૂબ પીધું, વધ્યું તે શરીરે છાંટી લીધું ॥૮॥  
 ચાલ્યો મત્સ્ય ચાવી મદમાતો, શિશે બાંધ્યો છે પટકો રાતો ।  
 માથે ઘણા ઘુંચાળા મુવાળા, તે દીસે છે ભૂંડા ભમરાળા ॥૯॥  
 સિદ્ધ પ્રસિદ્ધ પોતે કહેવાય, તેને જાણે સહુ દેશમાંય ।  
 કોઈ સામું આવીને ન ભાંખે, ભાંખે જો કોઈ તો મારી નાંખે ॥૧૦॥  
 એવો ભૂંડાઈ ભયો અપાર, મઘ ચાર વારનો પીનાર ।  
 કંઠે બાંધ્યા છે અસ્થિ માંજાર,<sup>૨</sup> થયો સિદ્ધ જીતવા તૈયાર ॥૧૧॥

૧. રજસ્વલાના લોહિમાં ઘૂટેલું ૨. બિલાડીના હાડકાં

નરનારી જે રહે ગામવાસે, સંગે લઈ આવ્યો સિદ્ધને પાસે ।  
 વળતો આવીને બોલિયો એમ, પાખંડીઓ સિદ્ધ કા'વો કેમ ॥૧૨॥  
 સિદ્ધ તો એક હું છઉં આજ, તમ જેવા તો છે મારું ખાજ ।  
 મોટા મોટાને મેં જીતી લીધા, તમ જેવા શિષ્ય કઈ કીધા ॥૧૩॥  
 જે જે આવીને મને નમીયા, તે તે સર્વે જીવતા રીયા ।  
 જેણે જેણે બાંધી મુજ સાથે, તેને માર્યા મૂકી વીર માથે ॥૧૪॥  
 માટે તમે મનમાં વિચારી, થાઓ શિષ્ય માળાઓ ઉતારી ।  
 ઉતારો ઉપવીત અચિર,<sup>૧</sup> નહિ તો હમણાં હોકારું છું વીર ॥૧૫॥  
 ભૂત પ્રેત લાવી સંગે ઘણા, ખાઈ જાશે માંસ તમ તણાં ।  
 એમ બોલ્યો એ બળમાં બહુ, બિના હરિ વિના સિદ્ધ સહુ ॥૧૬॥

કહે જેમ એ કહે તેમ કરીએ, તો આવ્યા મોતમાંથી ઉગરીએ ।  
 નહિ તો મારશે વીરને મેલી, માટે મેલીએ માળા સંકેલી ॥૧૭॥  
 મેલો જનોઈ પણ ઉતારી, એમ સહુ સિદ્ધે વાત વિચારી ।  
 ત્યારે હરિએ સિદ્ધ પ્રત્યે કહ્યું, રાખો ધીરજયે હાકલી હૈયું ॥૧૮॥  
 કરે શિષ્ય મો'રે મર મને, પછી થવું તમારે સહુને ।  
 તોય સિદ્ધે ધીરજ ન ધારી, કહ્યું નાંખશે તમને મારી ॥૧૯॥  
 મહાદુષ્ટ એ પાપી છે બહુ, એને અમે જાણું છઉં સહુ ।  
 એવી સિદ્ધ હરિની જે વાણી, સુણી બોલ્યો અતિ ક્રોધ આણી ॥૨૦॥  
 ત્યારે પિબેક કહે બ્રહ્મચારી, તને દેખાડું સામર્થિ મારી ।  
 જો તું આ લીલા વડના હાલ, હમણાં કરું છું સુકવી સાલ ॥૨૧॥  
 એમ કહી નાંખી મૂઠ જ્યારે, વડ સૂકી ગયો તેહવારે ।  
 કહે માન્ય વર્ણી વાત મારી, નહિ તો આ ગતિ જાણજે તારી ॥૨૨॥

ત્યારે હરિ કહે ન બીવું અમે, કરવું હોય તે કરો સુખે તમે ।  
 એમ કહીને વીર આસને, બેઠા હરિ તે અચળ મને ॥૨૩॥  
 બીજાની તો ધીરજય ન રઈ, બેઠા કૃષ્ણ કેડે કંપે જઈ ।  
 પછી પિબેક અડદ મંતરી, નાખ્યા હરિ ઉપર રીશ કરી ॥૨૪॥  
 તેણે હરિને ન થયું કાંઈ, ત્યારે દ્વિજ કોપ્યો મનમાંઈ ।  
 કહે રહેજયે ખબડદાર થઈ, આજ માર્યા વિના મુકું નઈ ॥૨૫॥  
 એમ કહી નાખી મૂઠ એણે, ફેર પડ્યો નહિ કાંઈ તેણે ।  
 ત્યારે પિબેકે પણ એ લીધું, તને માર્યાનું નિશ્ચય મેં કીધું ॥૨૬॥  
 કરવું હોય તે કર સ્મરણ, આજ આવ્યું તારું ચાલી મરણ ।  
 નાખું છું કાળભૈરવની મૂઠું, તારા જીવવાનું જાણે જૂઠું ॥૨૭॥  
 ત્યારે હરિ કહે બેઠો છું હું જ, કરવું હોય તે કરને તુંજ ।  
 ત્યારે મુક્યા છે ભૈરવ વીર, તોય હરિ બેઠા રહ્યા સ્થિર ॥૨૮॥

આવ્યા ભૈરવ ને વીર દોઈ, તે તો સામું શક્યા નહિ જોઈ ।  
પાછા પિબેક ઉપર પડ્યા, ઉલટા નાખતલને<sup>૧</sup> નડ્યા ॥૨૯॥  
પડ્યો કાળી ઉપાસક ઢળી, ચાલ્યું મુખેથી લોહી નીકળી ।  
આવી મૂર્છા ન રહી સૂધ, પડ્યો અવનીએ ઉંધ મુધ ॥૩૦॥  
પછી મોડેથી મૂરછા વળી, ઊઠી બોલ્યો છે બળમાં વળી ।  
કહ્યું ઊભો રહેજે બ્રહ્મચારી, મેલું બટુ ભૈરવ નાખે મારી ॥૩૧॥  
ત્યારે હરિ કહે મોકલો સુખે, મુક્યા બટુવીરને વિમુખે ।  
તે તો બિને પાછા વળી ગયા, પાછા પિબેકને વળગિયા ॥૩૨॥  
નાખ્યો ભૂમિએ પાડી પડાક, ધ્રુજ ધરણી એ પડ્યો ધડાક ।  
વળી તડી તડફડી ઊઠ્યો, બોલ્યો પ્રભુજી ઉપર રૂઠ્યો ॥૩૩॥

---

કહે મૂકું છું વીર મહાકાળી, તને નહિ મારે બીજા એ ટાળી<sup>૧</sup> ।  
 એમ કહીને તેને મૂકીયાં, તે તો હરિ પાસે ન હુંઠીયા ॥૩૪॥  
 પાછાં ફરીને લાગીયાં એને, ઢાળી પાડીઓ ભૂમિએ તેને ।  
 થયો અસોયો ન રહી સૂધ, તોય વામી ન મૂકે વિરુદ્ધ ॥૩૫॥  
 પડી પહોર ઊઠી ઊભો થયો, વળી પ્રભુજીને કહેવા રહ્યો ।  
 કહે છે ઊભો રહજ્યે બ્રહ્મચારી, હવે કરું છું વલે હું તારી ॥૩૬॥  
 બહુ વિર સહિત હનુમંત, મૂકું તેને કરે તારો અંત ।  
 એમ કહીને મુક્યા તેવાર, આવી તેણે કર્યો નમસ્કાર ॥૩૭॥  
 કરી પ્રણિપત પાછા ગિયા, બહુ પિબૈક પર કોપિઆ ।  
 આવી વળગ્યા તે વિપ્રને સહુ, પડ્યો વિપ્ર ભૂંડે હાલે બહુ ॥૩૮॥

ફાટ્યું મોઢું ને આવીયું ફિણ, પડી અંગની નાડીઓ ક્ષીણ ।  
 માથું ગરિ ગયું મહિમાંઈ, મુખમાં ગઈ ધુડચ ભરાઈ ॥૩૯॥  
 પડ્યો ભેચક થઈ રીત્ય ભૂંડી, આંખો ઉતરી ગઈ છે ઊંડી ।  
 નાક મુખમાંથી લોહી વહ્યું, પછી ઊઠવા જેવું ન રહ્યું ॥૪૦॥  
 ત્યારે તેનાં સંબંધી સહુ મળી, લાગ્યાં પાય પ્રભુજીને લળી ।  
 કહે દયા કરો એને હરિ, હવે નહિ કરે એ આવું ફરી ॥૪૧॥  
 માગતો હતો તે ફળ મળ્યું, મહા અહંકારિનું માન ગળ્યું ।  
 પછી પ્રભુએ તેને ઊઠાડ્યો, ઊઠી વિપ્ર પ્રભુ પગે પડ્યો ॥૪૨॥  
 કર્યા દંડવત બહુ વાર, કહે આવ્યો નવે અવતાર ।  
 પછી સિદ્ધ હતા તેને જોઈ, આપી બ્રાહ્મણે તેને રસોઈ ॥૪૩॥

એમ કહી ગયો ઘેર જ્યારે, મન રહ્યું નહિ એવું ત્યારે ।  
 પૂજ્યો કાળ ભૈરવને જઈ, મધ માંસ બલિદાન દઈ ॥૪૪॥  
 મુક્યો હરિ માથે તતકાળ, આવ્યો ભયંકર વિકરાળ ।  
 ભુંડું મુખ તે ભર્યું રુધિરે, લાંબો ને નથી વસ્ત્ર શરીરે ॥૪૫॥  
 આંખો રાતિ અતિ કાળો શાહી, લીધું ત્રિશુળ તે કરમાંહી ।  
 એવે રૂપે તે પ્રભુ પાસે આવ્યો, પણ આવીને કાંઈ ન ફાવ્યો ॥૪૬॥  
 છોટે બેસી રહ્યો આખી રાત્ર, હરિ હસ્યા જોઈ પરભાત્ર ।  
 પછી ના'વા ચાલ્યા જ્યારે હરિ, ત્યારે એના સામી દૃષ્ટિ કરી ॥૪૭॥  
 ત્યારે થર થર ધ્રુજીને ભાગ્યો, જઈ પિબેકને કેડે લાગ્યો ।  
 કહે આજ નિશ્ચય એને મારું, ત્યારે પ્રભુજીએ કર્યું વારું ॥૪૮॥

કહે એનું ખાધું સિદ્ધે અન્ન, તેની તારે કરવી જતન ।  
પછી બ્રાહ્મણ પાસે ભૈરવ, જઈ કહી છે વાત સરવ ॥૪૯॥  
આજ મૃત્યુ કરવું તું તારું, પણ વર્ણિએ કર્યું છે વારું ।  
એમ કહીને ભૈરવ ગિયો, દ્વિજ પ્રભુને પાસે આવીયો ॥૫૦॥  
જાણી ઈશ્વર નામીયું શીશ, કહે કરજો ગુના બકશિશ ।  
એમ કહીને વારમવાર, કરે બહુ પોતાને ધિક્કાર ॥૫૧॥  
કહે ભણી ગણી ભજ્યાં ભૂત, કર્યા બહુ ભૂંડાં કરતુત ।  
કર્યા કુકર્મ તજી આચાર, એવો પાપી હું તેને ધિક્કાર ॥૫૨॥  
એમ કહી ગ્રહ્યું હરિયરણ, પ્રભુ આવ્યો હું તમારે શરણ ।  
એમ કહીને થયો છે શિષ્ય, જાણી મહારાજને જગદીશ ॥૫૩॥

ધાર્યો પ્રથમના જેવોધર્મ, મૂક્યાં બીજાં જે કરવાં કુકર્મ ।  
કૌલાર્ણવાદિ ગ્રંથ સંભાળી, શાસ્ત્ર બાહ્ય જાણી દીધાં બાળી ॥૫૪॥  
ભાગવત ગીતા પછી ભણ્યો, સાચો ભક્ત શ્રીકૃષ્ણનો બણ્યો ।  
એવું ચરિત્ર કરી દયાળ, પછી ત્યાંથી ચાલ્યા તતકાળ ॥૫૫॥  
હતા સિદ્ધ તેને શિખ દીધી, પોતે વાટ નવલખાની લીધી ।  
મનુષ્યાકૃતિ સામર્થિ અપાર, ધન્ય જનમોદન ભંડાર ॥૫૬॥

(ઈતિ શ્રીમદ્ એકાંતિકધર્મપ્રવૃત્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામી શિષ્ય  
નિષ્કુલાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે શ્રીહરિચરિત્ર નામે  
બત્રીસમું પ્રકરણમ્-૩૨)

પ્રકરણ :- ૩૩

-: પૂર્વછાયો :-

બહુનામી કૃષ્ણદેવનાં, સુણો ચરિત્ર સર્વે રસાળ ।  
ભક્ત અભક્ત કારણો, ફરે હઘ બેહઘે દયાળ ॥૧॥  
સંતને સુખ આપવા, દેવા દુષ્ટજનને દંડ ।  
તેજ કારણ પ્રભુએ, પૃથ્વીએ ધર્યું છે પંડ ॥૨॥  
જિયાં જિયાં જાવું ઘટે, તિયાં તિયાં જાય જરૂર ।  
સુખ દુઃખ ભૂખ પ્યાસનું, નથી ગણતા નિકટ દૂર ॥૩॥  
પછી એકાએક ચાલીયા, મહા વિકટ અદ્રિમાંય ।  
નવલાખયોગિને નિરખવા, ચાલ્યા પ્રભુજી બહુ ઉછાય ॥૪॥

---

## શાંતિપાઠ

---

-: યોપાઈ :-

ચાલ્યા પર્વત પેખવા હરિ, આવ્યો અતિ વસમો અદરિ ।  
જાવા વાટ જડે નહિ જિયાં, જાવું જરૂર પોતાને તિયાં ॥૫॥  
જાતાં એ દિશે મનુષ્યે વાર્યું, પણ કર્યું છે પોતાનું ધાર્યું ।  
ચડ્યા પર્વત ઉપર પોતે, ચાલ્યા શૈલતણી શોભા જોતે ॥૬॥  
આવી નવ લાખ ધૂણી રૂપાળી, તે તો સહેજે બળે વણબાળી ।  
તિયાં કુંડ દીઠા છે અપાર, ભર્યાં જળ અમળ તે મોઝાર ॥૭॥  
ક્યાંક તાઢાં જળ ક્યાંક ઉનાં, એમ બહુ કુંડ દીઠા નીરૂના ।  
પછી ત્યાંના રહેનારા જે સિદ્ધ, મળ્યા તે પણ આવી પ્રસિદ્ધ ॥૮॥  
જેની કોઈને ભેટ ન હોય, મર મોટા મુક્ત યોગી હોય ।  
તેને સહુને મળ્યા એક વાર, કર્યા પરસ્પર નમસ્કાર ॥૯॥

પછી પ્રેમે બેઠા સહુ પાસ, પુછ્યો યોગિને યોગ અભ્યાસ ।  
કહ્યું તેણે તેનું વરતંત, સુણી હરિ હરખ્યા અત્યંત ॥૧૦॥  
કહ્યું સિદ્ધને છો ધન્ય ધન્ય, એમ કહી રહ્યા ત્રણ દન ।  
આપી આનંદ ત્યાંથી ઉતર્યા, ચાલ્યા હરિ બહુ મોદ ભર્યા ॥૧૧॥  
નવ લાખ યોગિને નિરખી, ચાલ્યા હસ્તિ મારગે હરખી ।  
ત્યાંથી શુધ ઉત્તરમાં વળી, રહ્યો રામકોટ જળમળી ॥૧૨॥  
તિયાં જાવાનું કીધું છે મન, પણ ત્યાં તો ન ગયા જીવન ।  
જોતા વન પર્વત વિશાળ, ગયા બાલવાકુંડે દયાળ ॥૧૩॥  
જોયો કુંડ એ જુગતે કરી, ત્રણ રીત્યને રહ્યો તે ધરી ।  
વાયુ અગ્નિજળ ત્રણ મળી, તેના સમોહ રહ્યા નીકળી ॥૧૪॥

તિયાં રહ્યા પોતે ત્રણ દન, પછી ત્યાંથી ચાલ્યા ભગવન ।  
 કર્યો અગ્નિ ખૂણે પરવેશ, ચાલ્યા જોતા જોતા સર્વે દેશ ॥૧૫॥  
 ગયા ગંગા સિંધુને સંગમે, ના'યા તેમાં પોતે જઈ સમે ।  
 રહ્યા ત્રણ દિવસ તિયાં હરિ, ચાલ્યા સમુદ્ર ખાડી ઉતરી ॥૧૬॥  
 આવ્યા કપિલજીને આશ્રમે, જેહ જાયગા સહુને ગમે ।  
 ચારે કોરે શોભે સમુદર, મધ્યે આશ્રમ અતિ સુંદર ॥૧૭॥  
 સાંખ્ય શાસ્ત્રના આચાર્ય જેહ, તેના ગુરુ કપિલજી તેહ ।  
 કરે છે તપ પોતે સમર્થ, સર્વે જીવના કલ્યાણ અર્થ ॥૧૮॥  
 જ્ઞાન વૈરાગ્ય ભક્તિ ને ધર્મ, યોગ સહિત પાંચ જે પર્મ<sup>૧</sup> ।  
 તેના સ્થાપનના કરનાર, એવા કપિલના કર્યા દેદાર<sup>૨</sup> ॥૧૯॥

રહ્યા ભક્તિસુત તિયાં માસ, પછી ત્યાંથી ચાલ્યા અવિનાશ ।  
 આવ્યા પુરુષોત્તમ પુરી માંઈ, નિરખ્યા જગન્નાથજીને ત્યાંઈ ॥૨૦॥  
 પછી રહ્યા પોતે એહ ઠામ, કાંયેક ધાર્યું છે કરવું કામ ।  
 ના'ય સમુદ્રમાં જઈ નિત્યે, નિરખી જગન્નાથજીને પ્રીત્યે ॥૨૧॥  
 કર્યું આસન શહેરથી બારું, ઈન્દ્રદ્યુમ્ન સર જોઈ સારું ।  
 તિયાં દીઠા છે અસુર ઘણા, વેષ લઈ સિદ્ધ સાધુ તણા ॥૨૨॥  
 કામ ક્રોધ ને મત્સર અતિ, માંહોમાંહી છે વૈરની મતિ ।  
 ધર્મ દ્વેષી કપટી ને કામી, વેષ શૈવી વૈષ્ણવી ને વામી ॥૨૩॥  
 મંત્ર જંત્ર જાણે છે અપાર, તેણે વશ કર્યા નરનાર ।  
 મુકાવી વર્ણાશ્રમનો ધર્મ, કર્યા ભ્રષ્ટ બગાડી બેશર્મ ॥૨૪॥  
 મોટા મોટા સાધુસેવા ફળ, કહી દેખાડે નારી આગળ ।  
 એમ કહીને ધર્મથી પાડે, સાધુ-નિંદાનું પાપ દેખાડે ॥૨૫॥

એવા અધર્મે ભર્યા અપાર, દીઠા હરિએ હજારો હજાર ।  
ધર્યા હાથે તીખાં હથિયાર, લીધા ધોકા છરા ને કટાર ॥૨૬॥  
ખડગ ખાંડા લાકડી લુવાગ્યું, કર કમાન્યું સલકે સાંગ્યું ।  
બહુ બંધુકું ને કોક બાણ, ચક્ર ચિપિઆ લીધા છે પાણ ॥૨૭॥  
પર્શુ ત્રિશૂળ બરછીઓ લઈ, જંજાળો આદિ શસ્ત્ર છે કઈ ।  
અતિ શૂરા ઈચ્છે નિત્ય યુદ્ધ, કેટલાક ન રાખે આયુધ ॥૨૮॥  
કેટલાક ત્યાગી તપ કરતા, કેટલાક સૌમ્ય વેશ ધરતા ।  
કૌલાર્ણવ ગ્રંથ વાંચે નિત્યે, પૂજે શક્તિ ભૈરવને પ્રીત્યે ॥૨૯॥  
એવા દીઠા છે નાથે અપાર, મહા પાપરૂપ ભૂમિભાર ।  
તિયાં રહ્યા પોતે અવિનાશ, કરવા એવા અસુરનો નાશ ॥૩૦॥

પણ પોતાથી ન થાયે રતિ, કાંજે રાખે છે અહિંસાવૃત્તિ ।  
બેસી રહ્યા વિચારી એ વિધ, ત્યારે લોકે જાણ્યા છે આ સિદ્ધ ॥૩૧॥  
એમ જાણીને પૂછે છે જેહ, કહે હરિ થાય તેમ તેહ ।  
ત્યારે લોકને આવી પ્રતીત્ય, લાવે અન્ન વસ્ત્ર દ્રવ્ય નિત્ય ॥૩૨॥  
તેહ માંયલું કાંઈ ન લીયે, ભૂત ભવિષ્યનું કહી દીયે ।  
એમ કરતાં તે એક દન, આવ્યા પાસળે અસુર જન ॥૩૩॥  
કહે કર્ય અમારું તું કાજ, લાવ્ય જળ ઈંધણ સમાજ ।  
દઈ ડારો ને બહુ ડરાવ્યા, ન કરવાનાં કામ કરાવ્યાં ॥૩૪॥  
કરે કામ જડભરત જેમ, ત્યારે બીજા કે' મ કરો એમ ।  
તૈયે તે શું બોલ્યા કોધ કરી, એનો પક્ષ મેલો પરહરી ॥૩૫॥

એમ વદતાં પડયો વિરોધ, માંહોમાંહી ઉપન્યો કરોધ ।  
પછી તેમાં પડ્યાં તડ બેહુ, નિંદા પરસ્પર કરે તેહુ ॥૩૬॥  
એમ કરતાં બંધાણુ વેર, ઈચ્છયા મારવા નહિ જેને મે'ર ।  
પ્રથમ તો બોલિ ઠોલી થઈ, પછી ઊઠ્યા લક્ષા મોટા લઈ ॥૩૭॥  
લીધી લડવા પહેલી લાકડી, તે તો પરસ્પર બહુ પડી ।  
પછી લીધાં ખાંડાં કરમાંય, આવ્યા સામસામા મળી ધાય ॥૩૮॥  
નાખે બર્છીઓ સહુ સામસામી, ચાલે લુવાગ્યું ન રહે ખામી ।  
સલકે સાંગ્ય ને સણેણે તીર, લડે માંહોમાંહે શૂરવીર ॥૩૯॥  
કરે પશુના બહુ પ્રહાર, નાંખે ધોકા છરા ને કટાર ।  
તિખાં ત્રિશૂળ ચાલે ત્યાં ઘણાં, કરે ઘા ચક્ર ચિપિયા તણા ॥૪૦॥

બંધુકો જંજાળ્યો કોક બાણ, નાખે માંહોમાંહે અસુરાણ ।  
 એમ જોરે મંડાણું છે યુદ્ધ, પામ્યા ત્રાસ આકાશે વિબુદ્ધ<sup>૧</sup> ॥૪૧॥  
 વાજે ઢોલ નગારાં જુજાર્યો, ચાલે સામસામી તરવાર્યો ।  
 તુરી રણશીંગા બોલે શંખ, પડે પાપીનાં માથાં અસંખ્ય ॥૪૨॥  
 મર્યો યુદ્ધ રહી નહિ મણા, પડ્યાં પૃથ્વીએ ધડ ઘણાં ।  
 તેને દેખી હરખ્યાં માંસાહારી, કહે ખાશું આજ ખૂબ કરી ॥૪૩॥  
 ભૂત પ્રેત ને આવ્યા ભૈરવ, પિશાચ યક્ષ રાક્ષસ સર્વ ।  
 ડાકણી સાકણી ને જોગણી, આવી ભૂખી ભૈરવીઓ ઘણી ॥૪૪॥  
 કંક કાગ ને વળી કૂતરા, થઈ ગૃધ શિયાળ ને સરા ।  
 પડ્યાં માથાં પૃથ્વી પર રડે, જાણ્યું દૈત્ય રમી ગયા દડે ॥૪૫॥

કેંકના હાથ પગ કપાણા, કેંક નાશી ભાગીને છપાણા ।  
 એમ યુદ્ધ થયું બહુ પેર, દશ સહસ્ત્ર ગયા યમ ઘેર ॥૪૬॥  
 એટલા તો ઈયાં તળ રહ્યા, બીજા નાશી ભાગી પણ ગયા ।  
 તે તો દેશે પ્રદેશે પ્રવરી, બીજા દૈત્યો આગે વાત કરી ॥૪૭॥  
 કહ્યું એક હતો નાનો બાળ, તેને જાણતા અમે દયાળ ।  
 તેને અર્થે વાઘ્યો વિરોધ, મુવા મોહોમાંડી કરી ક્રોધ ॥૪૮॥  
 ત્યારે અસુર બોલિયા એમ, એને ઓળખિએ અમે કેમ ।  
 ત્યારે કહ્યું આપીએ એંધાણ, તેણે પડે તમને પેછાણ ॥૪૯॥  
 અતિ ત્યાગી તપસ્વી છે તને, નથી લોભાતો નારી ને ધને ।  
 રહે છે સમાધિમાં દિનરાત, વળી જાણે છે મનની વાત ॥૫૦॥

એથી પડ્યો પરસ્પર ભેદ, થયો તેણે આપણો ઉચ્છેદ ।  
માટે મળે તો મેલવો નહિ, એવી વાત અસુરને કહી ॥૫૧॥  
એવું સુણીને બોલ્યા અસુર, હવે ગોતશું એને જરૂર ।  
જો મળશે તો મારશું છળે, એમ બંધાણું વેર સઘળે ॥૫૨॥  
એમ દૈત્યે કર્યું પરિયાણ, તેને જાણે છે હરિ સુજાણ ।  
કહે છે જેમ થશે તેમ ઠીક, નથી આતમાને કેની બીક ॥૫૩॥  
એમ કહિ જોયું તતખેવ, દીઠા દૈવી સંપત્તિના જીવ ।  
તેને પોતે ઉપદેશ આપી, કર્યા સુખી ભવદુઃખ કાપી ॥૫૪॥  
આ જે હરિ-ચરિત્ર અનૂપ, કૃષ્ણભક્તને છે સુખરૂપ ।  
તેને કહેશે સાંભળશે જેહ, મહાકષ્ટથી મુકાશે તેહ ॥૫૫॥

આ લોકમાં પણ સુખી રહેશે, પરલોકે પરમ સુખ લેશે ।  
પાપ હરણી કથા છે પવિત્ર, જેમાં પ્રગટ પ્રભુનાં ચરિત્ર ॥૫૬॥  
ભક્ત હશે તે સુણશે ભાવે, અભક્તને અર્થ નહિ આવે ।  
કહેશે હેતે સાંભળશે કાન, તે પર રાજી થાશે ભગવાન ॥૫૭॥

(ઈતિ શ્રીમદ્ એકાંતિકધર્મપ્રવૃત્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામી શિષ્ય  
નિષ્કુલાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે હરિચરિત્ર નામે તૈત્રીસમું  
પ્રકરણમ્ -૩૩)

ઈતિ શાંતિપાઠ સંપૂર્ણ

## નિવેદનમ્

ભગવત્લીલારસ અમૃત કરતા પણ અતિ ઉત્તમ છે. અમૃતપાન કરીને અમરત્વને વરેલા સ્વર્ગવાસી દેવતાઓને પણ આ લીલારસ મહાદુર્લભ છે. એટલે જ શુકદેવજી જેવા ગર્ભસિદ્ધ યોગીએ પણ નિત્ય હરિલીલારસનું વર્ણન કર્યું છે. એમા પણ સર્વાવતારી વરતાલ વિહારીના દિવ્ય ચરિત્રો હોય અને અનુભવની આધારશીલાએથી નહિ પણ પ્રત્યક્ષ દૃષ્ટિએથી નિહાળી લખનારા પરમહંસોની કલમે લખાયા હોય, તેનું માહાત્મ્ય પણ કંઈક અલૌકિક જ હોય છે.

પાંચસો પરમહંસોમાં પણ કોઈ પણ પ્રકારનું શિક્ષણ મેળવ્યા વિના માત્ર શ્રીહરિની કરુણાના હસ્તાક્ષર રૂપે જેણે કલમ ચલાવી છે એવા

સંતકવિ સદ્ગુરુ શ્રી નિષ્કુળાનંદ સ્વામી છે. તેમણે રચેલ ગુર્જર ગીરાના ગૌરવરૂપ ગ્રન્થ “ભક્તચિંતામણિ” ખરેખર ચિંતામણિ સાબિત થાય છે. અનેક આત્માઓના અનુભવ બોલે છે કે વિપત્તિના વિકટ સમયે પવિત્ર થઈને આનો પાઠ કરે તો, તમામ દુઃખ દૂર થાય છે. એટલું જ નહીં અભીષ્ટ પ્રાપ્તિ પણ થાય છે.

સાંપ્રતયુગમાં આ સમ્પૂર્ણ ગ્રન્થના પાઠનો સમય ના કાઢિ શકાય તો મહાપુરૂષોએ પ્રકરણ ૨૯ થી ૩૩ “શાંતિપાઠ” ના પાઠથી પણ ઈષ્ટ સિદ્ધિના આશિષ આપ્યા છે. શાંતિપાઠ સર્વશાંતિકારક છે. અશાંતિનો શામક છે. ભલે એ અશાંતિ દામ્પત્ય જીવન પુરતી સીમિત હોય કે વિરાટ સમાજની વ્યાપક હોય, કૌટુંબિક હોય કે પારિવારિક હોય, આર્થિક હોય

યા દૈહિક રોગાદિકની હોય. ટુંકમાં જીવનમાં સો-સો અશાંતિના આખલા માથા ઉછાળતા હશે તો પણ આ શાંતિપાઠની એક જ લાકડી તેને વટથી હાંકી કાઢશે. એટલે જ ગુરુકુલ કંડારીના દશાબ્દિ મહોત્સવ નિમિત્તે જે ભજન-ભક્તિનો અખંડ યજ્ઞ શરૂ થયો છે તેમાં પરમપૂજ્ય સદ્ગુરુ શા. શ્રી ઘનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામીએ આ “શાંતિપાઠ” કરવાની પ્રેરણા આપી છે. શાંતિના સિંધુ તરફ અંગુલિનિર્દેશ કર્યો છે. આપણી અશાંતિઓ દૂર કરવાની દવા આપી છે. મહાકષ્ટથી મુક્ત થવાનું ઔષધ બતાવ્યું છે.

અને આ “શાંતિપાઠ”નો પાઠ અસંખ્ય સત્સંગીઓ સરળતાથી કરી શકે એટલા માટે “મહોત્સવ સમિતિ” દ્વારા એક નાનકડી પુસ્તિકા છાપવાનો નિર્ણય કર્યો ત્યારે આ પુસ્તિકા છાપવા માટે અ.નિ. રામબાઈ

રામજીભાઈ ડાબરીયાના સુપુત્ર અને પૂજ્ય શાસ્ત્રીજી સ્વામીના કૃપાપાત્ર  
પ.ભ. શ્રી કરસનભાઈ ડાબરીયાએ (ગોડપર, હાલ બોલ્ટન લંડન)  
સેવાની અમૂલ્ય તક ઝડપીને આર્થિક સહયોગ અપ્યો છે. ભગવાન શ્રી  
હરિ તેમને તથા તેમના તમામ પરિવાર જનોને અપાર શાંતિ સાથે  
વિશેષને વિશેષ સેવાનું બળ આપે એજ પ્રાર્થના કરીએ. અને આવો,  
આપણે આ “શાંતિપાઠ” ના પાઠ કરી પરમ શાંતિના માર્ગે આગળ  
વધીએ.

શા. સંતવલ્લભદાસના  
જય શ્રી સ્વામિનારાયણ

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ કંડારીને આંગણે  
કલાત્મક ડિઝાઇનથી આકાર લઈ  
રહેલ નવ્ય ભવ્ય સ્કુલ બિલ્ડીંગ



શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ કંડારીને આંગણે  
કલાત્મક ડિઝાઇનથી આકાર લઈ  
રહેલ નવ્ય ભવ્ય સ્કુલ બિલ્ડીંગ

